

Այլ ներքե ինձի այդ աճապարող ճանապարհ
հորդը որ իրեն փոքր հաբցում մը ընեմ, խա ալ
համոզեալ եմ թէ առանց կրօնական սկզբան ե
ղած քաղաքականութիւնը թերի է . բայց միթէ
ասկից կըհետեւի որ երկրի մը մէջ ուր քաղաքա
կանութիւն դրեթէ չկայ , քրիստոնէական կրօնը
թերի ըլլայ : Այս կարեւոր խնդրոյ վրայ լուսա

ի վերջին, նմանապես մասին որ Պոլսոսյէրկին բանախօսութիւնները ի Պէրլին անյաջող եւք մը ունեցան, սակայն կրպարտաւորիմք յաւելուել թէ, Ռուսաց դեսպանին յատուկ հարցմանը պատասխանելով, զորոցեցին թէ արեւմտեան տերութեանց հետ միաբանութեամբ պիտի չի գործեն, եթէ պատերազմ ծագելու ըլլայ։ Ինչհանրապէս կրկարծուի, թէ Նիկողայոս կայսրը գոհ պիտի չըլլայ այս բացասական պատասխանէն, և ինքն անձամբ Վէննա և Պէրլին պիտի գայ այս որոշմանը փոփոխութիւն մը ընելու ։

Վէննայէն փետրվարի 6 ամսաթուով ըստ նոր տուժարի կրգրեն Սթրիկ Քրիստի Լրագրոյն ։

«Օրըֆ կոմսին» յանուն Ռուսաց կայսեր, բերած առաջարկութեան միտքը հետեւեալն է կըսեն, այսինքն կառաւարկէ որ,

Նախ՝ իրականաբար իշխանութիւն ունեցող օսմանեան դեսպան մը յուղարկուի կամ Պորդաքոֆ իշխանին ընդհանուր բանակը, կամ ի Բեզրուպուրի բանախօսելու համար ուղղակի Ռուսաց կառավարութեան հետ, կարողութիւն ունենալով տեսնելու չորս տերութեանց դեսպանները և անոնց խորհուրդ հարցնելու ։

Երկրորդ՝ Ռուսաց կառավարութեան և Բարձրագոյն Դրան մէջ եղած վաղեմի դաշնագրութիւնները նորոգելն ։

Երրորդ՝ Թուրքաստանը դաշամբ պարտաւորուի ի մասին բաղաբախան փախստականաց, (այսինքն խօսք տայ, կըսեն, չընդունիլ զանոնք օսմանեան երկրին մէջ)։ Եւ Բարձրագոյն Դուռը յայտարարութիւն մը ընէ բոլորովին համաձայն Սթրիկին իշխանին վերջնագրոյն, յաղագս պաշտպանութեան Զոյն քրիստոնէից ։

«Վստ առաջարկութիւնը» հաղորդուեցաւ Վէննայի խորհրդակցութեանը Պոլսոսյէրկին միջոցաւ (որ Վստորիոյ արտաքին գործոց տեսուչ և առաջին պաշտօնէայ է) և անմիջապէս մերժուեցաւ իբրեւ անընդունելի ։ Ռուսի այժմ աւելն բանախօսութիւնները վերջացան և հաւանական չէ որ նորոգուին ։ Չարմանալի է որ իրերը այս վիճակին մէջ դառնուելով, Օրըֆ կոմսը Վէննայի մէջ մնայ, և չիկրցայ մինչև ցայսօր իմանալ թէ ինչ նպատակաւ կերկնցնէ այս տեղ իւր բնակութիւնը ։ Բայց ինչպէս ազդէն գրած

Երբ թիւն ստանալու համար, լաւ կըլլար թէ ազգին այժմեան խեղճութեան վրայ ցաւելով՝ չփախէր ճանապարհորդը ։ Որուն ինչպէս Բարձրագոյն ալ կրկնայէ, այս կամ այն պատճառ եղաւ չինք կրնար ըսել, այլ քիչ մը աւելի համբերութեամբ երթար մտնար Վստայ կամ Վոյ կամ մօտակայ գիւղերէից մէկուն մէջ, եւ պիտի տեսնար որ թէպէտ մահկանացու նախնեաց փառքը փճացած՝ այլ ինչ որ երկինց պարգև էր դեռ անխախտ է, և ոն պիտի տեսնար մարմնով յաղմանդամ ու սրտիւ մանուկ իւր հայրենակիցները, որոնք իբր թէ աշխարհիս էն մեծ մեղաւորներն ըլլային իրենց աղքատիկ եկեղեցւոյն բակին մէջ կեցած, տկար քահանայի մը առաջնորդութեամբ այնպէս ջերմ հաւատով զիջը կըցըցնեն, որուն հետքն անգամ քրիստոնէայ անուանաւ Վստայի մէջ չիկայ, պիտի տեսնայ մեր ճանապարհորդը՝ որ այս մարդիկը գոյութիւն ընեն ինչէն չեն գիտեր, քանի որ Կառաւարկապետ Վստայի բանտերը աւազակներով լինեն, երբէք սուտ չեն զրուցեր, կեղծաւորութիւն ընեն քանի որ իրենաւազաց մէջ հնարաւ գէտ խաբէութիւնը ճարտարութիւն համարեալ է, և թէ այս մարդիկներուն մէկուն տունը բարեհաճէր ինչանիլ մեր ճանապարհորդը, խեղճ տանուտէրը շատ պիտի ուրախանար ու փառք տար Վստայի մը իւր յարկին տակ օթեանեցաւ քանի որ ճոխ Վստայացիները իրենց մշակներուն իբրեւ հայրն անգամ ալ իրենց և սպաւոր մը գիւղուածով պնակ մը կտորէ՝ վնասը ինչքէն հաղագին իրականութիւն Պիտի հասկընար թէ ինչպէս այս պարզասիրտ անձինք ուրքը կրպանեն պարկեշտութեան և անկողնոյ հարազատութեան օրէնքները որ մեր կրօնին գլխաւոր պատիւն է, թէ և այր ու կին ապրուստ ճարելու համար իրարմէ տարիներով բաժնուած ըլլան, քանի որ

եմձեղ, կրկարծեն թէ ուրիշ առաջարկութիւններ ունի ի պահեստի, զորս պիտի ներկայացնէ կառավարութեանը թէ ժամանակ չհանու նպատակաւ, և թէ չարիք ընելու համար»։

«Փարիզի Քրիստի» օրագրիւր իւր թերթին մէջ որ ի 10 փետրվարի ըստ նոր տուժարի՝ յետագայ ըւրը կըհրատարակէ ։

«Սանաւոր նամակ մը Վէննայէն հասնելով կըճանուցանէ մեզ, թէ Օրըֆ կոմսը երէկ ճանապարհ ելած պիտի ըլլայ Բեզրուպուրի երթաւոր, առանց Պէրլինէն անցնելու, սակայն քանի մը անգամ խորհրդակցութիւն ընենք ետեւ մօտիւ ար Պոլսոսյէրկին հետ, որ նախընթաց օրը եկած էր ի Վէննա ։ Երէկ ծանուցինք, Սթրիկ Քրիստի օրագրոյն համեմատ, յիշեալ կոմսին բերած առաջարկութեանց միտքը ։ զորս այսօր կը տեսնենք ընդունուած բոլոր Նիկողայոս լրագրիւնէն ինչպէս որ արժան է, այսինքն, իբրեւ նոր թշնամանք մը ընդդէմ Վստայի ։

«Յայտնի է որ կամ յայտնի կրկարծուի, ինչպէս քանի մը անգամ ըսուեցաւ, թէ Օրըֆ կոմսը կուղէր նաեւ հաստատութիւն մը ստանալ Բրուսիոյ և Վստորիոյ մշտապէս չեզոքութեանը վրայ ։ Սակայն ըստ հասարակաց կարծեաց, կերկին միշտ թէ չյաջողեցաւ»։

«Քրիստի Կրիստի» օրագրիւր կրգրէ ։

«Վստորիան, որուն Ռուսիոյ և Թուրքաստանի հետ հաւասարապէս բարեկամական և բարի դրացիութեան կապակցութիւնները յայտնի են, պատճառ մը չունեցաւ զօրք յուղարկել, քանի որ մեծ Վստայի մէջ ամփոփեալ էր պատերազմին տեսարանը ։ Իսկ այսօր որ փոքրիկ Վստայի մէջ ևս թշնամական գործքեր կըլլան, քսանըհինգ հազար հոգիէ բաղկացեալ գունդ մը սահմանադրականներուն պահպանութեանը համար պիտի յուղարկէ»։

«Կալէի» Օրըֆի լրագրոյն յունվարի 23 թուոյն մէջ կրկարգումք ։

«Վստատարմաց (իւր Օրըֆ) մանեւր ամենին ինչիտեց գերմանական տերութեանց խորհուրդը, որոնք միշտ համաձայն են Վստայի և Նիկողայոս միաբան կարգադրութեանց ։ Թէպէտ և գերմանական տերութիւնները մինչև ցայսօր մեկուսի մնային, սակայն Փարիզի մէջ բաղաբախան անձինքներէն ոչ ոք կըհաւատայ այս տերութեանց տեղական չեզոքութեանը, մանաւանդ Վստ

այս մասին բաղաբախակիր Քրիստի Կրիստի քան զանկիր թէ հեթանոսները առաւել պատկառանաց քողը պատու եր վերցուցեր են երեսնուն վրայէն Վեր հայրենեաց վայրի մնացեալ գոյաշտերուն մէջ, ոչ քրիստոնէայ քրիստոնէի՝ այլ օտարահաւատ թշնամիի անգամ երբէք արիւնը չէ վաթեր քանի որ ընդէն լսուած կամ լսածեցեալ պատուի վեճ ինչորոշ խառն համար քաղաքակրթի Վստայի փողոցները արեւմտ օռնագեալ են ։ Վստաւտարանական առաքինութիւնները միթէ չայատարանու պարզ բնակիչք փրկիտփայաբար բնական օրէնքն ստիճիլ են որ այս բաւերուն նշանակութիւնն իսկ չեն հասկընար ։ Եւ միթէ բնութե մէջ բնականաբար բարի ծառի մը պէս բուսած բարի պտուղ կուտան առանց իրենց գիտութեան ։ Բայց ասանկ ըսելու տեղ ալ, լաւ կըլլայ ըսել թէ այդ մարդիկը փայտ են՝ չեն գգար ։ ոչ, այլ իրենց բարի քահանայն որ Վստայի պերճախօս երկցանց ճարտասանութիւնը չունի, այլ միայն իւր պարզ ճանկը իւր խօսքը ու լաւ իրիւր Բարի գործը անձ մի է, մէկ ձեռքը խաչ միւսով Վստարան մը բռնած կըսէ Կրիստի, մի շնայք, մի սպաննէք, օտարն ու պանդուխտը պատուեցէք, այս սուրբ Վրքիս պատուիրանները պահեցէք, ապա թէ ոչ մեղաց մէջ կիսնաբար լաւ այս բաւ է, կըհնաւ զանգին այդ մարդիկը կըկողարկուին չեն կողարկուեր, կարհամարհուին չեն արհամարհէր, չըլաւ կայ աղգաց մէջ կըտեսնան աւազակութեանց և մարմնոյ վախճան պղծութեանց օրինակները, կը սոսկան ու անոնց չեն հետեւիր ։ Վստ պարզապէս քրիստոնէական առաքինութեց նկատմամբ մեր հայազգի ճանապարհորդը կարծեմ թէ քիչ մ'ալ խոկար իւր ուղիղ դրութեանը վրայ, թէ առանց իրենի ճշմարիտ քաղաքականութեան չիկայ՝ լաւ ևս պիտի համարէր անոմբ իրենցեալ և իրօք գրեթէ անկրօն Վստայի մէջ բաւական ժամանակ կենալ

ընդ չեզոքութեանը, որ Վրեւելեան խնդրոյն տիրողէն ի վեր երբէք չտարակուսեցաւ արեւմտեան տէրութեանց կողմը բռնելու ։ Եթէ Ռուսաց կայսրը չուղէ ի բանախօսութիւն մտնել վստ հաշտութեան, Վստորիան կրնայ Վրախիւրիւնիայի սահմանադրութիւնը 80-000 զօրք դնել և բարեկամական հրաւեր մը յուղարկել ի Բեզրուպուրի, առ ի ստորագրել այս ինչ կամ այն ինչ խաղաղասիրական դաշնագրութիւն ։ Վստորիոյ այսպիսի մէկ ընթացքին վրայ կըհիմնեն շատերը իրենց յոյսը ի բարեկամական լուծումն արեւելեան խնդրոյն ։ քանզի Վստորիան նախապատիւ պիտի համարի կարճատեւ պատերազմ մը հրատարակել ընդդէմ Վստայի անդորութիւնը աւրողին, քան զյաջորդութիւն թշնամական գործոց, զոր ժամանակը պիտի գրգռէ Վրեւելեանց մէջ ։ Վստորիոյ և Բրուսիոյ ամեն օգուտները կըթելագրեն զիրենք արեւմտեան տէրութեանց հետ միաբանութիւն գործել միշտ ։

Լրագրոյն նախընթաց թերթին մէջ համառօտիւ ծանուցինք թէ Նիկողայոս բարլամէնթը յունվարի 19-31ին բացուեցաւ, և այս առթիւ վեհաժողով Թագուհին անձամբ գահախօսութիւն մը ըրաւ ։ Վհաւասիկ այս գահախօսութեան Վրեւելեան խնդրոյն վերաբերեալ յօդուածները Սթրիկ և Տեւրք ։

«Սիւր բարեբաղդ կըհամարիմ զիս երբոր բարլամէնթին մէջ կըգտնուիմ, և այս առթիւ մասնաւոր հաշտութեամբ մը կըգիւնեմ ձեր օգնականութեանը և ձեր խորհրդոյն ։

«Բարլամէնթին վերջին նիստին մէջ յայտնած անկախութիւնս, թէ Ռուսիոյ և օսմանեան Դրան մէջ եղած վեճը չուտով պիտի կարգադրուի, փառաբեցաւ ։ և ցաւալի է ինձ ըսել ձեզ թէ նոյն վեճէն պատերազմ ծագեցաւ ։

«Հարուսակ աշխատեցայ մտերիմ գործակցութեամբ Վաղդիսայոց կայսեր և ձգուեցը, զորս ի գործ դրի իմ գաշակեցացս հետ պահպանելու և վերահաստատելու համար զխաղաղութիւնը ընդգիմամբ տերութեանց մէջ, թէ և յաջող վախճան չունեցաւ մինչև ցայսօր, բայց և այնպէս և ոչ վաղիտեան մը դադարեցան ։ Վստ ջանքիս մէջ հաստատուեալ պիտի մնամ միշտ, սակայն պատերազմին շարունակութիւնը կարող ըլլալով ծանր վնաս հասցընել Նիկողայոս և Վստայի օգտիցը, հարկաւոր կըհամարիմ նորէն աւելցնել ցամաքի և ծովու զօրացս թիւը, իմ միջնորդութեանս զօրութիւն

լին ետքը, մնացած օրերը իւր բարի հայրենակցացը մէջ անցնել, և անոնց պարանոցին աւելորդ իրօնան լո՛ւծ մը դնելէն զօրչափով միայն անոնց առաքինութեանցը վրայ Վստայի ուսումնական զարդն աւելցնէր ըստ կարի, որով ազգին օգտակար և իւր խիղճը հանդարտեցնող բարեգործութիւն մը ըրած կըլլար ։

Վստ փորձիւ հաստատուելու թէ Վստայի մէջ տեւի ուսումնասիրութիւն կայ, և Վստայի բրիտանից մէջ աւելի կրօնասիրութիւն, և ոչ մէկ տեղ կատարեալ բաղաբախանութիւն կրօնի պաշտպանութեան տակ, միտքս կիսնան դարձեալ իմ վերոյիշեալ հաւատացիոյ անուամբ գոհ ըլլող եղբարքս, որ յեկեղեցականաց ոմանց իւր անհաւատ կրքամբատուին, որոնց շատերը կը ճանչնամ և կըկայեմ խղճիւ թէ այդպէս չեն ։ այլ գուցէ իրենց պարտքը չճանչցող եկեղեցականներուն վարքէն զայնթակեալ, կրկնորին ալ նոնցմէ և այս ետքիները անշուշտ վրէժխնդրութեան ոգւով այսպիսեաց վրայ կը չարախօսեն ։ Իսկ ես վախճալով որ չըլլայ թէ մեր բամբաստեալ եղբարք իրաւունքը պաշտպանելու ձեռնարկելով, եկեղեցւոյ պաշտօնէից նախատինք ըրած ըլլամ որոնց դատաւոր ըլլալ ինձ վերաբերեալ գործ չէ, բաւական կըհամարիմ այս թեթեւ հաւատ կամ մանաւանդ անհաւատ կարծեցեալ աղակցացս ՔԱՆԱՆԱՅ բառին վրայ ունեցած գաղափարն յայտնել ։ Թէ իրենց ըմբռնումը սխալ է, ի պաշտօնէ պարտք ունեցողները պէտք է զայն աւղեն ։ Թէ ուղիղ է՝ հարկ է, ուրեմն որ իրենք ըստ պիմ շարժին ։ Երգ ըստ նոյն դատմանն ուլ և ինչպիսի անձ է քահանայն ։ Ինչէ մարդկային ընկերութեան մէջ իւր պաշտօնը ։ Օրէնսդէր է, ոչ, նոր դրութեան հաստատող փրկիտփայ է, ոչ, բաղաճամուտ ճարտարարու ետ է, ոչ, պարզապէս ուսումնական կամ ուսում

բակիւ խնդիրը՝ քիչ մը ժամանակի համար մոռցնել տուաւ ներքին դժուար կացութիւնը :

« Կը հաստատեն թէ Հռոմի կառավարութիւնը երեւելի դժուար մը կը պատրաստէ Երուսաղէմայ Ս. Տէրեայ վրայ : Եւ աշխատասիրութիւնը՝ դէպքերու վրայ հիմնեալ պատասխան մը պիտի ըլլայ Բեդրուպուրիի գիւնատան քանի մը հաստատութեանցը , և դաշնակից տէրութեանց հաղորդութեան ետեւ , հաւանականաբար պիտի հրատարակուի Չիլիէի Խալիլիա ըստեւ լրագրոյն մէջ : Քաջանայպետական արքունիքը , զիարդ և իցէ կերպիւ վախճան տրուելու ըլլայ թուրք քառասունի և Ռուսաստանի մէջ եղած այժմեան պատերազմին , կը վախճայ միշտ , որ չըլլայ թէ Ս. Տէրեայ բոլորը կամ մէկ նոր մասը յափըշտակուի յօգուտ Յունաց ազգին : Ուստի կաշխատի այս խնդիրը երկարորէն բացատրելով , առաջը առնուել , որչափ որ ձեռքէն կուգայ , աշխարհ զրկանաց մը՝ յորմէ կերկնէի » :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԴՈՒԹԻՒՆ , 8 ՔԵՏՐՎԱՐԻ

Բուսնի բանակին զօրապետ Լօմէր փաշայէն հասած նամակները կը ծանուցանեն թէ , օսման ձեռք զօրքը նոր յաղթութիւն մը ըրեր են Ռուսաց վրայ ՚ի Սաթիւն , որուն ամրոցներուն առջեւ թշնամոյն թնդանութիւնը չորս նաւակները գալով՝ սկսեր են գնդակոծել : Բայց բերդերէն օսմանեան զօրքը քաջութեամբ պատասխանելով , թշնամին շուտով ստիպուեր է փախչել , մեծ վնասներ կրելէն ետեւ :

— Կայսերական հրովարտակաւ , որ ՚ի 4 աւլտոյս , Բուսնի բանակին զօրապետ Լօմէր փաշան՝ ընդհանուր մեծ զօրապետ անուանեցաւ բոլոր զօրաց որ կը պատերազմին և պիտի պատերազմին Իսթուբի վրայ : Տէրութեան բարձրագոյն ժողովոյն անգամ Շէրիպ էֆենտին այս հրովարտակը բարձրադատիւ Լօմէր փաշային տանելու համար Շուսի գնաց երէկ :

— Բաց յայտնէ հետեւեալ փոփոխութիւնները եղան : Աշխարհի կուսակալ Ռուսթէմ փաշան՝ Արքանուպուրոյ ընդհանուր կառավարիչ կարգեցաւ , և Աշխարհի կուսակալութիւնը Պոստալի Մէհմէտ փաշային յանձնուեցաւ :

Արքանուպուրոյ իւր պաշտօնէն զրկուեցաւ , և Ֆիլիպէի տեղակալ Իսմայիլ փաշան կառավարիչ կարգեցաւ նոյն բաղքին :

Կարնոյ նահանգին կուսակալ Օարիֆ Սուտաֆա փաշան՝ Անտուրուի զօրաց բանակին ընդհանուր զօրապետ անուանեցաւ , փոխանակ Մէհմէտ փաշային : Իսկ Կարնոյ կուսակալութիւնը յանձնուեցաւ Օսլիմ Ֆէյզուլլահ փաշային , վերջութեան աստիճանաւ :

Կայսերական պաշտպան զօրաց՝ վաղեմի հրամանատար Տարպիտ Ռէշիտ փաշան՝ Կոստանդնուպուրոյ բանակին զօրապետ եղաւ :

Պէտիմ փաշան՝ Բուսնի նահանգին պէյլէրպէյի անուանեցաւ :

Բնոյն 3ին գիշերը՝ մօտ Բէյրութ անուն գաղղիացի վաճառականին տունը ՚ի Պէյոլլու գողեր մօտան . ուր իւր լծակիցը մինչև գտնուելով աղջիկ ծառայի մը հետ , չարաչար վիրաւորեցին այս դժբաղդ տիկինը . բայց և այնպէս չըրան բան մը վերցնել , քանզի դրացիները տանը մէջ եղած աղաղակէն արթննալով , օգնուէ հասան :

— Եւնի օրը ուրիշ գողութիւն մը եղաւ Լաւինայոյ Ս. Պետրոսի եկեղեցւոյն մէջ . ուսկից չարագործները 4-5000 զուռուշի արժողութեամբ ամէն միջոցները ՚ի գործ դրաւ այս անօրէն և սրբապիղծ աւաղակները ձեռք ձգելու համար :

— Եւնի աւստ 25ին երեկոյն՝ 8 օսմանեան շոգեշարժ ֆուտբոլի մը 15ի չափ ուրիշ նաւեր , որոց մէջ 10-000 զօրք և շատ պատերազմական պաշարներ կային , յաջողակ հաղով մը Ս. Օոլ մօտան Արիւ բանակին օգնութիւն տանելու համար : Այս նաւերուն ուղեկից եղան անգղիական և գաղղիական փորքիկ , նաւախումբ մը բաղկացեալ 7-8 մեծ շոգենաւերէ , հրամանատարութեամբ սըր Լամմա Լէյնս երրորդ ծովապետին :

ՔԱՆԱԾԱՆ ԽՈՒՐԲ

Չմիւսիս , 12 Փետրվարի :

Քաղաքի անդորութիւնը և ապահովութիւնը կը շարունակուի միշտ , բարենախանձ հոգատութեամբ վսեմափայլ Իսմայիլ փաշային . որ անգաղար կը հսկէ իւր խնամոյցը յանձնուած ժողովրդեան ամէն կերպ բարօրութեան վրայ :

— Մեծարգոյ Արտոն աղա Փափագեան և Պետրոս աղա Թոփուզեան հռովմէական հայ վաճառականները 15 հազար զուռուշ յանձնեցին անցեալ շաբթու քաղաքի կուսակալին ՚ի նպատ օսմանեան կառավարութեան :

— Նազիլիէն կը գրեն , թէ յունկարի 27ին գիշերը չորս լէյպէս՝ իրենց ծանօթ Յոյն գերձակի մը տուն մտեր են յիշեալ գիւղաքաղաքը և քիչ մը ժամանակ անոր հետ տեսութիւններէն ետեւ , վերջապէս անգթութեամբ խղիւղ են զնա , և անոր ստակը և ուրիշ ասրանքը առնելով փախեր են : Ոստիկանութեան գլխաւոր Ահմէտպաշա օղլու Ահմէտը՝ գունդ մը անկանոն զօրքով իսկոյն ասոնց ետեւէն գացեր , և շուտով ձեռք ձգեր է յիշեալ եղբունագործները և անոնց գողացած բաները : Այս լէյպէսները Այսօր յուղարկուեր են :

— Տարիէ մը աւելի է որ մեծարգոյ Վարդանեան Յովսէփ աղան , որուն ազգասիրական ազնիւ ու ազատամիտ զգացմունքը ծանուցեալ է ամէնուն , Մեծապաշա Վալիի անուամբ լրագիր մը կը հրատարակէ ՚ի Կոստանդնուպուրոյ հայերէն գրով և թուրքաց լեզուաւ : Այս լրագիրը ՚ի սկզբն ամիսը անգամ մը կը տպուէր , բայց ներկայ տարւոյս յունկարէն սկսեալ շաբաթը անգամ մը կը հրատարակուի , ու քաղաքական , բանասիրական և առեւտրական տեղեկութիւններ կուտայ , որոնցմէ մեծ օգուտ կընայ քաղեալ չափ ազգին այն մասը , որ դժբաղդութեամբ իւր մայրենի լեզուն չգիտէր :

Յիշեալ լրագրոյն տարեկան արժէքը 120 զուռուշ է , և ուղղը կրնայ ստորագրուիլ թիւլպէնաճեան Յովակիմ աղային գրասենեակը , որ ՚ի մեծ նոր խանն , ՚ի Կոստանդնուպուրոյ :

— Թափառական Հիւսիս անուն հոգեւոր վերապետութիւնը , որ գրեթէ ամէն քաղաքակրթեալ ազգաց լեզուաւ թարգմանեալ է և խնամօք կը կարդացուի ՚ի զգուշութիւն երեւելի և աներեւոյթ դարանացը ճիշդութեամբ և մօտ օրերս հայերէն պարզ աշխարհաբար լեզուաւ ևս թարգմանուեցաւ և հատոր առ հատոր կը հրատարակուի ՚ի Կոստանդնուպուրոյ : Մինչև ցայսօր առաջին , երկրորդ և երրորդ հատորները տպուեցան , և բաղում սիրով ընդունուեցան ուսումնասիրող հասարակութենէն : Իւրաքանչիւր հատորին գինը 15 զուռուշ է :

— Այնքալ ուրբաթ օրուան թրեւտէն գալու շոգենաւը , ճանապարհին մեքենան աւրուելով , Իորթու մնացեր է . ուսկից անոր ունեցած ապրանքները և նամակները այսօր ուրիշ աւստրիական շոգենաւ մը բերաւ Իզմիր : Իսկ այսօրու անպատուած թրեւտու շոգենաւը տակաւին Հաւսու մինչև այս ժամ , որ կէսօր է :

ԱՄԵՐՏՐԱՆԻ ԽՈՒՐԲ

Չմիւսիս , 12 Փետրվարի :

Եւնի աւստ 25ին երեկոյն՝ 8 օսմանեան շոգեշարժ ֆուտբոլի մը 15ի չափ ուրիշ նաւեր , որոց մէջ 10-000 զօրք և շատ պատերազմական պաշարներ կային , յաջողակ հաղով մը Ս. Օոլ մօտան Արիւ բանակին օգնութիւն տանելու համար : Այս նաւերուն ուղեկից եղան անգղիական և գաղղիական փորքիկ , նաւախումբ մը բաղկացեալ 7-8 մեծ շոգենաւերէ , հրամանատարութեամբ սըր Լամմա Լէյնս երրորդ ծովապետին :

Բնիւսայ քրտմախոսութեան ,

Օսմանեան լեռան 108 զուռուշի հաղուելով :	
Ի սնտոն	116 1/2
Մարտիկա	186-186 1/2
Թրեւտ	463-464

ՀԱՄԱՐՈՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Վարդ Երեւելի Հին Իրեւանի Գրաստանի :
Տպեալ ՚ի Օ. Միւսիս 1854 :

Այս պատմական գիրքը , որ 415 էրէն կը բաղկանայ , գաղղիերէն լատինացի ՚ի թուրքացի լեզու . Օ. Միւսիսի յարգոյ լրագիր աղան Խոսեֆեան երրորդ լատինացի Խալիլի լեզուի հիւսիսաբարեւելի , և այլ լատինացի լեզուի բնագիրը մէկ իողը և լատինացի լեզուի իողը : Յիշեալ աշխատասիրութիւնը , որ մեծ պատիւ է ինչէն իւր հեղինակին , իսկա օգտակար պիտի ըլլայ անոնց լեզուի լատինացի և լեզուի գաղղիերէն ասանդ երկրաստարտացի : Կը լատինացի ՚ի Օ. Միւսիսի լեզուի հիւսիսաբարեւելի մօտ . Օ. Պալարային 40 զուռուշի հաղա :

ՈՒՂԱԿՈՍՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՅՆԻԿԱՆ
Տպեալ ՚ի Կոստանդնուպուրոյ .
Ի պարսկի պարսի Գրաստան . Միւսիսիս 1853 :

Այս գործոյ պատմութիւնը և հարկաւորութիւնը յայտնի էր ամէնուն շատոյցով , ՚ի վեր . սակայն մինչև ցայսօր ոչ ոք չանձնաւ եղած էր այս աշխատութեանը լատինացի լեզու ևս է ըսել գաղղիացի լատինացիութիւնը տեսնելով . ՚ի մասին աշխարհաբար ուղղակի տեսնելու :

Բայց ուսումնական ժողով մը , ազգին գրագիտական լատինացիութեանը օգտակար ըլլալու նպատակաւ , վերջապէս ձեռք գրաւու . այս կարեւոր գործոյն . որուն վրայ բաղում իւր հրդեհակցութեամբ և քննութեամբ բուսական ժամանակ աշխատելէն ետեւ , կընուիր զայն բանասէր հասարակութեան անպառաքատութեամբ , որ միշտ երախտագիտութեամբ և սիրով կընդունի հասարակաց օգտին համար եղած աշխատասիրութիւնը :

ԱՌՈՂ ԱՌԹԻՒՆ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ

Դիւանապահ (Թոմար) Զորոտէն :

Այս անգին դեղը , որ բոլորովին բաղկացեալ է առողջարար խտրէր , չի պարունակեր իւր մէջ ոչ մի ծեղիկ և ոչ ուրիշ վնասակար գոյացութիւն : Որպէս որ քաղաքի և փափուկ և մատաղ մանկանց ու խիստ տկար կազմուածոց համար , նոյնպէս շուտ և հաստատուն է արմատակալ ընելու զհիւանդութիւնները նաեւ ամէնէն խիստ ուժեղ անձններէն : Բայց յայտնաւ կատարելապէս անվնաս է ՚ի մասին իւր ներգործութեանցը և հետեւութեանցը : Այս դեղը առնուելով , կը հետագայէ և միւս անգամայն կը փարատէ ամէն տեսակ հիւանդութիւնները որ և իցէ աստիճանի հասած ըլլան և որչափ հին ժամանակէ հետեւ արմատացեալ ըլլան : Հազարաւոր մարդիկ բժշկեցան այս դեղը գործածելով , որոցմէ շատերը գերեզմանին դուռը հասնելէն ետեւ , քիչ մը յարատուութեամբ վերադարձան իրենց առողջութիւնը , և կենդանական զօրութիւնին ձեռք բերին երբոր ուրիշ ամէն դեղերէն յոյսերն կտրեր էին բոլորովին :

Ուստի աստիկ անասնոցնէրը յուսահատութեան մէջ թող չիլան . այլ արժանաւ որ փորձը ընեն այս պատուական դեղին ազդու ներգործութեանցը , և շուտով իրենց բաջատու ջրութիւնը ստանալու բարեբաղդութիւնը պիտի ունենան :

Կը յորդորէր զհիւանդները , որպէս զի որչափ կարելի է , փութապէս հոգ տանին գործածելու այս բժշկարար դեղը հետեւեալ խօթութեանց համար , որ են ,

Ընդհանուր ջերմ (Ֆիւրիլէ) Էնթերիթիսմ (Էնթերիթիսմ) :
Շարժութեան (աւթի) :
Մարդոյ մորթոյն վրայ եղած բիծերու ախտը :
Քրոնիկական ջերմերը : Մաղձ (զաֆրա) :
Խիթ (սանձը) :
Թորացաւութիւն , կամ Թորային տկարութիւն :
Կուսողութեան (աւթի) : Չորացութեան (սրտա) :
Օձիկ (երանձը կը լինի) :
Պաննոց անասնայ օրինաց անկարգութիւնը :
Ամէն տեսակ ջերմերը : Ուսնացաւութիւն (նիգրի) :
Գլխացաւութիւն : Գլխացաւութեան արտաբերութիւն :
Բորբոքում (էնթերալիտիս) : Գլխացաւ (սարքիլ) :
Լեղի (գառա ձիւր) : Գլխացաւութիւն :
Երկնամեծեւտութիւն (նիգրիթ) :
Տեղատեւութիւն (մայար) :
Տորացաւութիւն (երկնամի) :
Միկարգութեան (աւթի) : Խոյլ պարանոցի (սուա) :
Երկրորդական դեղք գաղղիական ախտի :
Խիճ երկնամեծեւտ (կապիլ) :
Սաստիկ ջրացաւութիւն (սրտա) :
Ուսնոց (գլխաց) : Կեղք (կիւթ) :
Ամէն տեսակ որդերը (սողոլ) :
Արդիւտեան ախտերը (Յուլիլ կը լինի) :
Թուրութիւն և նուազումն ուժոյ , որ և իցէ պատճառներէ ծագած ըլլան :

Այս դեղահատերը կը վաճառին ՚ի Լոստոն միսոր Թոմար Զորոտէին գործատունը , որ է Միւսիս ըստեւ Թաղ Թիւ 244 . իսկ օտար երկրները գլխաւոր դեղագաւառաց ըլլալու պատիւ . Իզմիրի մէջ սինեօր Անձիւր Ճիւսիկի դեղագաւառին խանութը կը ծախուի . որ ՚ի Յրանկալ Թաղ Թիւ 50 , Լաւինայոյ Ս. Օոլ թա Մարիա եկեղեցւոյն զինացը :

Այս դեղահատից տուփերը զանազան մեծութեամբ են , և կը վաճառին 8-21 և 52 զուռուշի խաւարներէ , և աւելի մեկուն մէջ ապեալ ծանուցալոր մը կայ , որ յիշեալ դեղահատից գործածութեան վրայ բարձրանալու տեղեկութիւններ կուտայ , գաղղիարէն , անգղիարէն և յունարէն լեզուաւ :

Հրատարակիչ և տէր լրագրոյն .
Ղափա Ղ . Պալարայիս :
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐԵՎԱՆԻՍՈՑ ԱՐԱՄԱՏԵԼՆ